

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
19/478 -

Dato
05.02.2019

Svar på skriftlig spørsmål nr. 844 fra stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski

Jeg viser til brev 30. januar 2019 fra Stortingets presidentskap, vedlagt spørsmål til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski:

«Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til skriftlig besvarelse til finansministeren:

Hvilke våpenproduserende selskaper har Statens Pensjonsfond Utland investert i, og hva er siste års (2017/2018) avkastning av disse investeringene?

Begrunnelse:

Statens Pensjonsfond Utland har flere investeringer i selskaper som produserer våpen. Våpen defineres her etter de retningslinjer som gjelder for eksport av norsk forsvarsmateriell., Liste 1, A-materiell. Det hersker imidlertid usikkerhet om hvor mange selskap dette dreier seg om, hvilke selskap dette er og hvor stor avkastningen er av disse investeringene. I en rapport fra Redd Barna i 2017 ble det presentert tall som viste at oljefondet hadde investert i nesten halvparten av verdens 100 største våpenselskaper, til en samlet verdi av om lag 55 milliarder kroner. Men Redd Barna tok kun utgangspunkt i de 100 største våpenselskapene i verden. Derfor ønskes det en komplett oversikt over alle våpenselskap Oljefondet er investert i.»

Svar:

Retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland (SPU) innebærer blant annet at fondets midler ikke skal være investert i selskaper som produserer våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper. I

Revidert nasjonalbudsjett 2004 ble det, basert på Graverutvalgets forslag i NOU 2003: 22, definert hvilke typer våpen som omfattes av våpenkriteriet: kjemiske våpen, biologiske våpen, antipersonellminer, udetekterbare fragmenter, brannvåpen, blindende laservåpen, klasevåpen og kjernevåpen. Fondet skal heller ikke være investert i selskaper som utvikler eller produserer sentrale komponenter til denne typen våpen. Begrepet «normal anvendelse» i retningslinjene, jf. ovenfor, refererer til våpentypens intenderte bruk. Ved utgangen av 2017 var 20 selskaper utelukket på grunnlag av våpenproduksjon. 16 av disse var utelukket på grunnlag av kjernevåpenproduksjon, og 4 på grunnlag av produksjon av klasevåpen.

Det er etablert en klar arbeidsdeling mellom Finansdepartementet, Etikkrådet og Norges Bank. Departementet fastsetter overordnede rammer, mens Norges Bank foretar investeringene og utover fondets eierrettigheter uavhengig av departementet. Etikkrådet overvåker fondets portefølje systematisk for grove normbrudd i strid med retningslinjene for observasjon og utelukkelse. Rådet avgir tilrådinger om observasjon og utelukkelse til Norges Banks hovedstyre, som treffer beslutninger i slike saker. Det følger av arbeidsdelingen at Finansdepartementet ikke foretar vurderinger av enkeltselskaper.

Representanten stiller spørsmål om investeringer i våpenproduserende selskaper og avkastningen av disse investeringene. Våpen defineres i spørsmålet som liste 1, A-materiell. Dette er en annen og mer vidtrekkende definisjon enn det som ligger til grunn for våpenkriteriet i fondets etiske retningslinjer. Spørsmålet er forelagt Norges Bank, som har svart følgende:

«Oversikt over selskaper

Stortingsrepresentanten etterspør informasjon om selskaper som produserer våpen. Våpen ble i spørsmålet definert «etter de retningslinjer som gjelder for eksport av norsk forsvarsmateriell, liste 1, A-materiell.» Norges Bank har ikke en fullstendig oversikt over selskaper som produserer våpen etter en slik definisjon. Det er overlapp mellom slike våpenprodusenter og selskaper i sektoren «Defence» i FTSE/ICB sektorklassifisering, som benyttes av fondets indeksleverandør FTSE. Ved utgangen av tredje kvartal 2018 var fondet investert i aksjer utstedt av 23 selskaper til en samlet markedsverdi på 13 mrd. kroner innen «Defence». Videre kan slike selskaper finnes i sektoren «Aerospace», også definert av FTSE/ICB. Selskaper i sistnevnte sektor vil også drive innen sivil luftfart, noen trolig utelukkende. Ved utgangen av tredje kvartal 2018 var fondet investert i aksjer utstedt av 38 selskaper til en samlet markedsverdi på 24 mrd. kroner innen «Aerospace».

Det finnes også selskaper med produksjon av våpen, som ikke er tilordnet noen av de to sektorene vist til over. FTSE/ICB tildeler sektortilhørighet til selskaper basert på andeler av selskapets samlede virksomhet. Selskaper med mindre våpenproduksjon, relativt til øvrig virksomhet i selskapet, vil da tildeles en annen sektortilhørighet, og vil ikke kunne identifiseres uten mer inngående analyse. Rapporten fra Redd Barna i 2017, som Stortingsrepresentanten referer til, tok utgangspunkt i en liste over våpenprodusenter fra SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) Arms Industry Database. Vi har sammenlignet selskapslisten fra SIPRI Arms Industry Database med fondets investeringer, og finner selskaper fra denne listen, og hvor fondet er investert, i følgende FTSE/ICB sektorer: «Business support services», «Commercial vehicles and trucks», «Computer hardware», «Computer services», «Diversified industrials», «Electronic equipment», «Heavy construction», «Industrial machinery» og «Telecommunications equipment». Vi gjør videre oppmerksom på at enkelte av disse selskapene har våpenproduksjon som en relativt liten del

av sin virksomhet, for eksempel finnes her følgende selskaper med under 10% av sin virksomhet som kan tilknyttes våpenproduksjon: DXC, Fujitsu, General Electric, IHI Corp., Jacobs Engineering Group og ThyssenKrupp.

Sist vil vi opplyse at det trolig finnes selskaper med våpenproduksjon som ikke er omfattet av oversikter omtalt ovenfor. Oversikten fra SIPRI Arms Industry Database tok for seg de 100 største våpenprodusentene i SIPRI's datagrunnlag. For å få et fullstendig bilde må vi ta utgangspunkt i andre datakilder enn de vi har vist til her, og det vil kreve et mer omfattende analysearbeid, jf. arbeidet som er gjort i forbindelse med kullkriteriet.

Avkastning

Storingsrepresentanten ba også om avkastningstall for 2017 og 2018. Avkastningen av aksjeinvesteringene i selskaper innen FTSE/ICB-sektoren «Defence» var 9,2 prosent i 2017 og 15,9 prosent fra 1.1.2018 til 30.9.2018, målt i internasjonal valuta. Avkastningen av investeringene i selskaper innen FTSE/ICB-sektoren «Aerospace» var 20,5 prosent i 2017 og 14,9 prosent fra 1.1.2018 til 30.9.2018, målt i internasjonal valuta. Til sammenligning hadde fondets samlede aksjeinvesteringer en avkastning på 19,4 prosent i 2017 og 3,58 prosent fra 1.1.2018 til 30.9.2018, også målt i internasjonal valuta.

Fondets aksjeinvesteringer i sektorene «Defense» og «Aerospace» omfattet følgende selskaper per utgangen av tredje kvartal 2018:

Defence
Aerovironment Inc
AVIC Jonhon OptronicTechnology Co Ltd
Avon Rubber PLC
Axon Enterprise Inc
Bharat Electronics Ltd
Chemring Group PLC
Cohort PLC
Cubic Corp
Curtiss-Wright Corp
ECA
Engility Holdings Inc
FLIR Systems Inc
FMS Enterprises Migun Ltd
L3 Technologies Inc
Leonardo SpA
LIG Nex1 Co Ltd
ManTech International Corp/VA
Mercury Systems Inc
QinetiQ Group PLC
Raytheon Co
Rheinmetall AG
Thales SA
Ultra Electronics Holdings PLC

Aerospace
AAR Corp
AECC Aviation Power Co Ltd
Allegheny Technologies Inc
AVIC Aircraft Co Ltd
AVIC International Holding HK Ltd
Bombardier Inc
CAE Inc
Cobham PLC
Dassault Aviation SA
Destini Bhd
Empresa Brasileira de Aeronautica SA
Esterline Technologies Corp
FACC AG
FIGEAC-AERO
HEICO Corp
Hexcel Corp
Jamco Corp
KLX Inc
Korea Aerospace Industries Ltd
Latecoere SACA
LISI
MacroAsia Corp
Meggitt PLC
Moog Inc
MTU Aero Engines AG
RBC Bearings Inc
Rockwell Collins Inc
Rolls-Royce Holdings PLC
Saab AB
Senior PLC
Showa Aircraft Industry Co Ltd
Singapore Technologies Engineering Ltd
Spirit AeroSystems Holdings Inc
Sumitomo Precision Products Co Ltd
Teledyne Technologies Inc
TransDigm Group Inc
Triumph Group Inc
United Technologies Corp

Med hilsen

Siv Jensen